

**Wyrok Sądu Najwyższego
z dnia 13 marca 1928 r.
sygn. akt III Kr 380/27**

- 1) Po przeprowadzenia dowodu prawdy ofiarowanego przez oskarżonego, sąd powinien zada przysięgłym pytanie dodatkowe, umożliwiające rozstrzygnięcie tego dowodu.**
- 2) Jeśli zarzut będący przedmiotem oskarżenia podpada pod kilka odrębnych przepisów ustawy karnej, sąd nie może przytaczać całej treści obwinienia w jednym pytaniu głównym i łącznie umieszczać w tym pytaniu kilku przestępstw.**

Sąd Najwyższy, uwzględniając za zgodą Prokuratora w myśl § 5 ustawy z dnia 31 grudnia 1877 r., Dz.U.P. 1878 nr 3¹ zażalenie nieważności Stanisława Szczepańskiego przeciw wyrokowi Sądu Okręgowego karnego jako sądu przysięgłych – orzekającego w Krakowie z dnia 18 maja 1927 r., sygn. akt Pr 151/26, mocą którego skazano Stanisława Szczepańskiego za występki z §§ 487, 488, 491 i 493 u.k.² na 2 miesiące aresztu, zamienionego na grzywnę w kwocie 600 zł, a wedle § 389 k.p.k.³ na ponoszenie kosztów postępowania karnego

postanowił:

uwzględnić od razu na posiedzeniu niejawnym zażalenie nieważności oskarżonego, w myśl § 348 k.p.k., znieść werdykt przysięgłych, tudzież oparty na nim wyrok w całości i na zasadzie art. 82 ust. 3, art. 106 ust. 6 i 7 art. 109 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja 1927 r. o prawie prasowym, Dz.U. 1938 nr 45 poz. 398⁴ przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu jako trybunałowi orzekającemu do ponownej rozprawy i zawyrokowania.

Uzasadnienie

Nie można odmówić słuszności zażaleniu nieważności oskarżonego, o ile oparte jest na zarzutach, że trybunał i to wbrew wnioskowi obrony nie zadał przysięgłym pytania ewentualnego w kierunku przekroczenia z art. III ustawy z 15

¹ Austriacka ustawa z 31 grudnia 1877 r. uzupełniająca i zmieniająca przepisy ustawy o postępowaniu karnym, dotyczące się zażeń nieważności, Dz.U.P. 1878 nr 3.

² Austriacka ustawa karna z 27 maja 1852 r., Dz.U.P z 1852 r., poz. 117.

³ Austriacki kodeks postępowania karnego z 23 maja 1873 r., Dz.U.P z 1873 r., poz. 119.

⁴ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja 1927 r. o prawie prasowym, Dz.U. 1927 nr 45 poz. 398.

października 1868 r., Dz.U.P. 1868 nr 142⁵ oraz pytania dodatkowego w tym kierunku, czy oskarżony przeprowadził dowód prawdy.

Oskarżony pociągnięty do odpowiedzialności za występki z §§ 487, 488 i 491 u.k. w ten sposób popełniony, że jako redaktor odpowiedzialny tygodnika „Chłopski Sztandar” umieścił w tymże piśmie drukowym, numer 41 z dnia 10 października 1926 r. artykuł mający znamiona obrazy czci oskarżyciela prywatnego Wojciecha Wartyki, oświadczył w dochodzeniach przygotowawczych „że o odnośnym artykule przed jego wydaniem nie wiedział”.

Na rozprawie głównej oskarżony tłumaczył się, że „nie przeglądając rękopisów przed oddaniem tygodnika do druku, nie wiedział czy odnośny numer zawiera inkryminowany artykuł”.

Świadek dr Józef Putek wydawca i naczelny redaktor tygodnika „Chłopski Sztandar”, zeznał na rozprawie, „że zredagował inkryminowany artykuł, posłał go drukarni, o czym oskarżony przed wydrukowaniem mógł nie wiedzieć, gdyż między nimi oskarżonym a świadkiem była umowa, że świadek jako wydawca pisma mógł swoje artykuły posłać do redakcji bez informacji oskarżonego”.

W tym stanie rzeczy, mając na uwadze, że przedstawione ogólnikowe oświadczenie oskarżonego w dochodzeniach nie zawierało jeszcze wcale, jak to Trybunał przysięgłych w motywach odmownej uchwały bezpodstawnie przyjął, przyznania oskarżonego „że wiedział o treści inkryminowanego artykułu przed jego umieszczeniem”, oraz mając to na uwadze że do zastosowania przepisu § 320 k.p.k. decydujące są w pierwszej linii twierdzenia na rozprawie, przyjąć należy, że niezadanie przysięgłym pytania ewentualnego w kierunku przekroczenia z art. III ustawy z 15 października 1868 r., Dz.U.P. 1868 nr 142 naruszyło przepis § 320 k.p.k., co stanowi nieważność z § 344 pkt 6 k.p.k..

Przedstawione bowiem tłumaczenie się oskarżonego w związku z zeznaniami świadka dra Putka, zawierało w sobie takie okoliczności faktyczne, które przypuściwszy ich prawdziwość nadawały czynowi zarzuconemu znamiona zaniedbania obowiązków redaktorskich z wykluczeniem złego zamiaru, a więc przekroczenie z art. III ustawy z 15 października 1868 r., Dz.U.P. 1868 nr 142.

Oskarżony na obwinienie swe będące przedmiotem oskarżenia o występki z §§ 487, 488 i 491 u.k. ofiarował dowód prawdy. Po przeprowadzeniu tego dowodu należało Przysięgłym na zasadzie § 319 k.p.k. umożliwić rozstrzygnięcie wyniku tego dowodu przez zadanie odpowiedniego pytania dodatkowego (Orzeczenie Sądu Najwyższego z 10 czerwca 1924 r., sygn. akt III Kr 179/24, Orzecznictwo Sądów Polskich 1924 t. III nr 531). Powody przytoczone w protokole rozprawy, które skłoniły trybunał przysięgłych do zajęcia zaskarżonego stanowiska, a mianowicie, że „okoliczność co do stwierdzenia dowodu prawdy jest już z uwagi na przepis §§ 490 i

⁵ Gesetz, wodurch mehrere Bestimmungen des Preßgesetzes und des Gesetzes über das Strafverfahren in Preßsachen vom 17. December 1862, Nr. 6 und 7 des Reichs-Gesetz-Blattes vom Jahre 1863, abgeändert werden, RGBl. 1868 Nr. 142. Brak urzędowego tekstu polskiego, wersję polskojęzyczną ustawy publikuje L. Zieleniewski, *Ustawodawstwo prasowe*, Warszawa 1933.

491 u.k. obojętna”, są wobec brzmienia tych przepisów oraz § 319 k.p.k., wprost niezrozumiałe, a w każdym razie błędne.

Podstawa bezkarności z §§ 490 i 491 u.k. w skutkach swych jest równoznaczna z przyczynami, wykluczającymi karygodność działania z § 2 u.k., bezkarność ta zatem jest w takim samym stosunku do pytania o winie, jak wszystkie wynikające z § 2 u.k. pytania dodatkowe, które jakkolwiek zawierają w sobie okoliczności, zawarte już w pytaniu głównym w kwestii ogólnej winy w wypadku § 319 k.p.k. muszą być obok pytania głównego samoistnie zadane.

Niezadanie zatem przysięgłym pytania dodatkowego w kierunku prowadzonego przez oskarżonego dowodu prawdy stanowi również nieważność z § 344 pkt 6 k.p.k..

Skoro wobec tych wadliwości postępowania nie da się uniknąć powtórzenia rozprawy głównej, należy na zasadzie przytoczonych na wstępie przepisów, znieść werdykt Przysięgłych i oparty na nim wyrok, i zarządzić jak wyżej, bez potrzeby rozpatrywania dalszych zarzutów zażalenia ze stanowiska przyczyn nieważności z § 344 pkt 5-6 i 11 k.p.k..

Nie można jednak pominąć że wobec faktu, iż obwinienie będące przedmiotem oskarżenia podpadało pod kilka odrębnych przepisów ustawy karnej, przytoczenie całej treści obwinienia w jednym pytaniu głównym i łączne umieszczenia w tym pytaniu kilku przestępstw, było nieodpowiednie i to zwłaszcza w danym wypadku, w którym prowadzony dowód prawdy nie dał w odniesieniu do poszczególnych obwinień jednakowego wyniku.

Tego rodzaju ułożenie pytania głównego wykraczało rażąco przeciw obowiązkowi trybunału sformułowania pytań w sposób umożliwiający przysięgłym wydanie werdyktu odpowiadającego ich prawdziwej woli.

[Przywołane przepisy: § 5 ustawy z dnia 31 grudnia 1877 r., art. 82, art. 106, art. 109 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja 1927 o prawie prasowym, art. III. Ustawy z dnia 15 października 1868, § 487 k.k., § 488 k.k., § 490 k.k., § 491 k.k., § 493 k.k. austriackiego z 1852 r., § 319 k.k.p.k., § 320 k.k.p.k., § 344 k.k.p.k., § 389 k.k.p.k. austriackiego z 1873 r.]